

До

Комисия по демографската
политика, децата и
семейството

До

Комисия по
здравеопазването

До

Комисия по труда и
социалната политика

До

Комисия по конституционни
и правни въпроси

До

Комисия по културата и
медиите

Становище по Законопроект за
ИД [Сигнатура 50-454-01-61](#)

УВАЖАЕМИ НАРОДНИ ПРЕДСТАВИТЕЛИ,

Ние, долуподписаните организации, изразяваме категорична позиция срещу внесения законопроект от ПП на Има такъв народ, [Сигнатура 50-454-01-61](#), със следните аргументи:

Общи бележки

Предлаганият законопроект предлага изключително спорни законодателни техники, които противоречат на подходите, които въвежда Законът за нормативните актове, както и не съответства на духа и целите на самия Закон за закрила на детето. По-конкретно:

1. Законопроектът противоречи на изискванията към проектите за нормативни актове, предвидени в чл.26, ал.1 от Закона за нормативните актове, според който, *„изработването на проект на нормативен акт се извършва при зачитане на*

принципите на необходимост, обоснованост, предвидимост, откритост, съгласуваност, субсидиарност, пропорционалност и стабилност.“ Никъде в мотивите не се сочат обективни факти или данни, които да доказват масова промяна на пола на деца, както и за наличието на целенасочено информиране на децата в тази посока. Напротив, законодателното предложение се мотивира само с предположението на групата вносителите, че децата лесно се поддават на чуждо влияние, поради което то трябва да бъде предотвратено със средствата на законови забрани. Друга абстрактна причина за тази законодателна инициатива, изтъкната в мотивите е, че достъпът до информация по темата за пола създава нездравословна среда, пречи на изграждането на пълноценни личности и уврежда здравето и психиката на децата. Не са посочени научни доказателства и за тази теза. Следвайки тази логика, законодателите си поставят задача чрез законови забрани да се предотврати информирането на децата чрез „информационни материали, беседи и чрез реклама“, за факти като полова идентичност и промяна на пола на физическите лица. Доказано е обратното, че всяка информация за реалните факти от живота, поднесена съобразно възрастта и развитието на децата, допринася за тяхното физическо и психично здраве, формирането им като активни граждани, които уважават различието, достойнството и правата на човека. На практика, предложеният законопроект, без да е аргументиран с данни и конкретна и реална обосновка, обслужва единствено и само политически цели с цел подготовка преди избори и отчитане предлагане на популистки и пропагандни текстове на промяна на законодателството.

2. Предлага се поредна промяна в редакцията на чл.5б, а именно въвеждане в единен текст на правни забрани с разнороден характер. Една част от забраните имат за адресат търговци, друга част – деца, а третата забрана няма конкретно определен адресат. Вносителите дори посочват разширяването на забранителния подход като тенденция – в мотивите. Тази техника е чужда на духа и принципите на Закона за закрила на детето.

3. Законопроектът прилага спорни законодателна логика и техника. Формулирани са нови административни нарушения от деца. Пенализират се деца за грешки на възрастните и държавата, която не провежда ефективна политика за забрана на продажбата на деца на алкохол, тютюневи изделия и райски газ. Постигането на цели със забранителен подход изисква ясно посочени адресати на забраната, производство за установяване на нарушението и ефективно приложени санкции. До момента няма факти, а такива не се предлагат и от вносителите, на ефективно санкционирани търговци, продаващи на деца алкохол, тютюневи и свързани с тях изделия, изделия за пушене, различни от тютюневи изделия, например.

4. Законопроектът приравнява по последици за децата употребата на гореописаните продукти с достъпа до информация, свързана със сексуалността и психичното здраве на децата.

Конкретни бележки по предложените текстове:

1. Нова т. 3 на чл.5б, ал. 3 със следното съдържание:

Забранява се: *„излагането, представянето, предлагането или по какъвто и да е друг начин разпространението на територията на предучилищните и училищните заведения, както и на други обществени места, посещавани от деца в извънучебно време, на информационни или други материали със съдържание, което не съответства на разбирането за пол на физическите лица като биологична категория;*

Въвежда се една широка забрана, с която се надхвърля целта на ЗП, посочена в мотивите – защита на децата. Обективно е невъзможно да се очертаят *„обществени места, посещавани от деца в извънучебно време“*. Това на практика е цялата обществена среда, която децата могат да посещават както в извънучебно, така и в учебно време. Как би се приложил този закон, ако си представим, че един клас ученици провеждат час по биология на човека в близкия парк или природонаучен музей? Поради това изобщо идеята подобна законова забрана да бъде ограничена чрез физическото очертаване на пространството е абсурдна.

Предложеният текст на практика въвежда забрана, която е обща за всички граждани – деца и пълнолетни лица. Такава обща забрана е противоконституционна.

Предвижда се забраната да обхваща *„Съдържание, което не съответства на разбирането за пол на физическите лица като биологична категория“*. Българското законодателство не съдържа нормативна дефиниция на пола. Позоваването в Мотивите на ЗП на решението на Конституционния съд №15 от 2021 г. е подвеждащо. Решението на КС по това дело не е задължително обвързващо законодателя. То само може да съответства на разбирането на вносителя. Самият КС го потвърждава в мотивите на същото решение, че КС не може да измести и замести законодателната власт, която е суверенна и независима и че ролята на КС не е да твори право, изземвайки изключителната компетентност на законодателната власт.

Поради това, твърдението в мотивите, че българската правна уредба е изградена върху биологичното разбиране за пол е обективно невярно (сравни Закон за защита от дискриминация, Закон за гражданската регистрация, чл.32 от Конституцията).

2. Нова т. 4 на чл.5б, ал. 3 със следното съдържание::

Забранява се: *„представянето пред деца на беседи със съдържание, което не съответства на разбирането за пол на физическите лица като биологична категория, представянето или рекламата на половата идентичност като алтернатива на биологичния пол, ранното ѝ определяне или други, свързани с тях теми, както и прилагането, представянето или рекламата на медицински дейности с методи или технологии за промяна на биологичния пол на деца“*.

Предложеният текст противоречи на редица права, защитени от Конституцията.

Както беше посочено, *„разбиране за пол на физическите лица като биологична категория“* няма посочено в законодателството. Текстът в първата си част поставя ограничения за разпространение и достъп до информация на децата, без да са предложени ясни основания за вреда на тази информация. В този смисъл и този текст противоречи на Конституцията – чл. 39, ал.2 и чл.41, ал.1, на принципите и целите на българското образование, така както са формулирани в Закона за предучилищното и

училищното образование, както и на чл. 13, 16, и 29 от Конвенцията на ООН за правата на детето.

На следващо място, във връзката му с т.3, предложението представя групата лица с вариантност на половата идентичност като несъответстваща на „нормалността“, с което очертава негативен образ на тази група, което пък е покана за омраза, отхвърляне, очерняне и насилие. Това определяме като стигматизиране, пенализиране, виктимизиране на обществени групи. Последницата е дискриминация, която е категорично забранена в Конституцията, международното и европейското право по правата на човека. Извън темата за вариантите в пола, ЗП въвежда идеологията на омразата, изключването и насилието, неприемливо за демократична, правова, европейска държава.

Поради това и Комитетът по правата на детето препоръча на България през м. януари тази година да:

„Гарантира, че децата, които са подложени на дискриминация, тормоз или преследване във връзка с техния расов произход, етническа принадлежност, сексуална ориентация или полова идентичност, получават защита и подкрепа, включително чрез целенасочени мерки за борба с тормоза;

се справи с дискриминационните стереотипи спрямо децата бежанци и мигранти, децата с увреждания и лесбийките, гейовете, бисексуалните, транссексуалните и интерсексуалните деца и да насърчава положителния им образ като носители на права (CRC/C/BGR/CO/6-7, § 17).

В обобщение

Въпреки манипулативните изказвания в медиите, предложените текстове няма да доведат до подобряване на закрилата на децата, а единствено и само могат да са повод за тормоз между и срещу деца. Предложеният Законопроект има цели, които надхвърлят изрично посочените. Законопроектът стигматизира транссексуалните лица, формира омраза и отхвърляне на различните, създава дискриминационни нагласи, които се проявяват с речта на омразата и физическото насилие срещу тези лица. Предлаганите текстове са широко формулирани, позволяват свободно тълкуване, с което ще бъде заглушен и манипулиран свободният българският дебат по тези въпроси. Този законопроект ще наруши досегашните защити, които са гарантирани в българското законодателство за равни права, чрез българската Конституция, международни актове, по които България е страна и вътрешно законодателство, и това само по себе си ще е повод за осъдителни решение срещу България.

Поради това Законопроектът трябва да бъде отхвърлен като социално необоснован, юридически неиздържан и противоречащ на Конституцията, европейските и международните стандарти по правата на човека.

С уважение,

1. Български център за нестопанско право
2. Национална мрежа за децата
3. ЦМЕДТ “Амалипе”
4. Фондация “Заедно в час”

5. Сдружение “Образование без раници”
6. Фондация “Сингъл Степ”
7. Сдружение за педагогическа и социална помощ за деца “ФИЦЕ-България”
8. Сдружение “Европейски пространства 21”
9. Фондация за децата в риск по света
10. Сдружение “Дете и пространство”
11. Фондация “Конкордия България”
12. Фондация “Детски книги”
13. Фондация “Четене”
14. Сдружение „Център за учене чрез преживяване“
15. Сдружение “Бъдеще за децата”
16. Антикорупционен фонд
17. Фондация “Социалната чайна”
18. Българска асоциация по семейно планиране и сексуално здраве
19. Сдружение “Спина бифида и хидроцефалия-България”
20. Сдружение за споделено учене ЕЛА
21. Фондация “Сийдър”
22. Фондация “П.У.Л.С.”